

**Nurten Alan
Özlem Uğur**

Dokuz Eylül University, İzmir-Turkey
nurten.alan@deu.edu.tr; ozlem.ugur@deu.edu.tr

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2018.13.1.1B0045	
ORCID ID	0000-0001-8555-0172	---
CORRESPONDING AUTHOR	Nurten Alan	

**HASTA VE YAKINLARININ ERKEK HEMŞİRELERE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ
ÖZ**

Hemşirelik yasasındaki (2007) değişiklikle, kliniklerde çalışan erkek hemşire sayısı artmaktadır. Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan çalışma, hasta ve yakınlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Veriler, 20 Mayıs 2016 ile 20 Nisan 2017 tarihleri arasında bir üniversite hastanesi Dahiliye 1-2, Genel Cerrahi, Nöroşirurji, Ortopedi, Kadın Hastalıkları-Doğum Kliniklerindeki hasta ve refakatçularından çalışmaya katılmaya istekli, iletişim engeli olmayan, onsekiz yaş üzeri hasta ve/veya yakınlarından elde edilmiştir. Çalışmaya başlamadan önce Başhekimlikten ve Etik kuruldan izin alınmıştır. Analizinde Ki-kare, sayı, yüzdeler testler kullanılmıştır. Çalışmada 268 hasta/yakınına ulaşılmış; %63.4'ünü (n=170) hasta yakınları oluşturmuştur. Katılımcıların %56.7'si (n=152) kadın, %53.4'ü (n=143) 36-60 yaş arasındadır. Yüzde 44.4'ünün (n=119) erkek hemşireden bakım aldığı saptanmıştır. "Erkekler de hemşirelik yapabilir" sorusuna katılımcıların %82.5'i (n=221) ve "iyi bakım verebilir" sorusuna %72'si (n=193) evet yanıtını vermişlerdir (p=0.038). Erkeklerin her serviste çalışabileceğini düşünenlerin oranı %71.3'tür. "Erkek hemşireler sadece erkek hastalara bakım vermelidir" ifadesine %55.2'si (n=148) hayır yanıtını vermişlerdir. Katılımcıların erkek hemşireye yönelik bakış açılarının pozitif olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Bakım, Cinsiyet, Erkek Hemşire, Meslek,
Hasta ve Yakınları

**PATIENT AND NEARBY DETERMINATION MALE NURSING RELATIONSHIP OF VIEWS
ABSTRACT**

With the change in the nursing law (2007), the number of male nurses working in clinics is increasing day by day. The study was conducted to determine the opinions of patients and their relatives about male nurses. The cross-sectional and descriptive type study was collected from May 2016 to April 2017 from DEU Hospital Internal Medicine 1-2, General Surgery, Neurosurgery, Orthopedics and Obstetrics and Gynecology Clinics. Chi-square, number, percentage tests were used in the analysis, obtained from the patient and/or relatives over the age of eighteen, who were voluntarily, unhindered, with the permission of the chief physician and the ethics committee. 268 patients and/or close to the study were reached; 63.4% (n=170) were relatives of the patients. 56.7% of participants (n=152) were female, 53.4% (n=143) is between 36-60 years, 44.4% (n=119) were identified as the male nurse takes care. Men also do 82.5% of respondents to the question of nursing (n=221) and 72% best care you can give to the question (n=193) gave the yes response (p=0.038). The proportion of men who think that they can work in every service is 71.3%. Male nurses gave only 55.2% (n:148) no response to the question that they should treat only male patients. It can be said that the attitudes of the participants towards the male nurse are positive.

Keywords: Care, Gender, Male Nurse, Occupation,
Patient and Relatives

How to Cite:

Alan, N. ve Uğur, Ö., (2018). Hasta ve Yakınlarının Erkek Hemşirelere İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, **Medical Sciences (NWSAMS)**, 13(1):1-9,
DOI: 10.12739/NWSA.2018.13.1.1B0045.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Dünyadaki sosyal, ekonomik ve politik değişim ve gelişime paralel olarak hemşirelik mesleğine bakış açısı da değişmektedir [1]. Hasta, yaralı ve düşkünlere yardım ile başlayan hemşirelikte, inanılanın aksine tarih boyunca hemşireler hep erkek olmuştur. Orta Çağ'da, Bizans ve Roma dönemlerinde özellikle şövalyelerin ve askerlerin sağlıklarından erkek hemşireler sorumlu olmuşlardır. Manastırlarda ilk örgütlü hasta bakım hizmetlerini "dekon" adı verilen erkekler, "dekones" adı verilen kadınlarla beraber gerçekleştirmişlerdir [2 ve 4]. Günümüzde hemşirelik; profesyonelliği ve kişilerarası ilişkilere dayanan dinamik bir süreç oluşuyla, gelişmiş ülkelerde her iki cinsiyet tarafından da uygulanabilmektedir [5 ve 6]. Kadın mesleği olarak algılanan hemşireliğe erkek üyelerin katılımı her geçen gün artmaktadır [1]. Hemşireye bakış açısı, sağlık hizmetinin kalitesinin algılanmasını da etkileyebilir [1]. Birey, aile ve toplumun sağlığını koruma, yükseltme hastalık halinde bakım, tedavi ve rehabilitasyonunda görev alan sağlık bakım profesyonelleri olan hemşirelerin, görevlerini yerine getirmeye çalışırken karşılaştığı en büyük engeli toplumsal cinsiyetçiliktir [7 ve 9]. Hemşirelikte toplumsal cinsiyet meselesiyle ilgili endişe halen sürmekte ve literatürde yaygın olarak kabul edilmektedir [10]. Her iki cinsiyetin özelliklerinin bütünleştiği ve etkileştiği bir meslek grubu, dikkatleri cinsiyetten uzaklaştırarak mesleğin bilimsel yöndeki olumlu gelişmelerine uyumlu olarak, aynı zamanda sanatsal yönde de hızla gelişmesine katkıda bulunur [5, 8 ve 11]. Bu tutum, toplumun bilinçlenmesi, hemşireliği daha iyi tanınması ve lisans eğitimi almış profesyonel erkek hemşirelerin hemşirelikte daha fazla yer alması ile zamanla değişeceği öngörülmektedir [7 ve 9].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Cinsiyete göre mesleki ayırım, işgücü piyasasının en yaygın yönüdür. Zamanla ve yer açısından farklılık göstermekle birlikte, cinsiyete göre meslek ayırımı, tüm ülkelerde geniş kapsamlıdır [12]. Erkek hemşirelere yönelik toplumsal algıların ve rollerin incelenmesi sosyolojik olarak oldukça önemlidir [1, 2 ve 13]. Bu konu ile ilgili toplumumuzun değişik kesimlerinde yapılmış çalışmalar bulunmaktadır. Erkek hemşirelerin de çalışmasına olanak tanıyan yasal değişikliğin topluma yansımalarını irdeleyen çalışmaların yapılarak toplumdaki erkek hemşire imgesinin belirlenmesine gereksinim vardır. Hasta ve yakınlarının erkek hemşirelere bakış açısını değerlendiren çalışmalar hemşirelik bakımının standartları ve kalitesini etkileyen politikalara da ışık tutabilir. Çalışmalardan elde edilen sonuçlara dayalı olarak hemşirelik mesleği için düzenlemeler yapılabilir.

3. ANAKONU-MEVZUU (SUBJECT)

Literatür bilgileri doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan veri toplama formundan yararlanılarak tanımlayıcı tipte yapılan bu çalışma, hasta ve yakınlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır [3, 14 ve 15]. Bakım gereksiniminin daha yoğun olduğu ve hasta sirkülasyonunun nispeten daha az olduğu düşünülen dahiliye ve cerrahi kliniklerinden bazıları çalışmanın evrenini oluşturmuştur. Veriler, İzmir'de bir üniversite hastanesi Dahiliye 1-2 kliniği, Genel Cerrahi Kliniği, Nöroşirurji Kliniği, Ortopedi Kliniği ile Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniğinden 20 Mayıs 2016 tarihi ile 20 Nisan 2017 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmanın yapıldığı kliniklerde erkek hemşire çalışmamaktadır. Örneklem grubunu araştırmaya katılmaya istekli hasta ve yakınları oluşturmuştur. Hastanenin Başhekimliği'nden yazılı izin ve Dokuz Eylül Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik

Kurul'undan onay alınmıştır. Çalışmaya katılmaya istekli, İletişim kurmayı engelleyen herhangi bir sorunu olmayan ve onsekiz yaş üzeri olan hasta ve/veya yakınlarından yazılı ve sözlü onay alındıktan sonra veriler toplanmıştır. Hasta ve yakınlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşleri bağımlı değişken, hasta ve yakınlarının demografik verileri ise bağımsız değişkeni oluşturmaktadır. Verilerin analizinde SPSS for Windows 15.0 Evaluation Version'u programı ile sayı, yüzdelik, ortalama ve ki-kare testi kullanılmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Anketi yanıtlayan kişi sayısı 268 ve %36.6 (n=98) hasta, %63.4 (n=170) hasta yakınıdır. Araştırmaya katılan tüm katılımcıların yaş ortalaması 48.60±16.920'dir. Onsekiz-otuzbeş yaş grubunda olan hasta veya yakınlarının oranı %19.4 (n=52), 36-60 yaş arası olanlar %53.4'i (n=143), 61 ve üzeri yaş grubunda olanların oranı ise %27.2 (n=73) olarak bulunmuştur. Katılımcıların %56.7'si (n= 152) kadın, %43.3'ü (n= 116) erkektir. Kadın katılımcıların %29.60'ı hasta (n=45), %70.40'ı hasta yakınıdır (n=107). Erkek katılımcıların %45.7'i hasta (n=53), %54.3'i hasta yakınıdır (n=63). Yaşamlarının büyük bölümünü geçirdiği Türkiye Bölgesi ifadesine katılımcıların %65.3'ü (n=175) Ege Bölgesi, %10.1'i (n=27) Marmara Bölgesi, %9.7'i (n=26) İç Anadolu, %8.2'si (n=22) Karadeniz Bölgesi, %2.6'sı (n=7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %2.2'si (n=6) Akdeniz Bölgesi ve %1.9'u Doğu Anadolu Bölgesi (n=5) olarak yanıtlamışlardır. Katılımcıların, %16.8'i (n=45) köyde, %26.9'u (n=72) kasabada, %56.3'ü (n=151) ilde yaşadıklarını belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan hasta ve refakatçılarının yaş grupları ve yaşamın büyük bölümünü geçirdiği yer açısından bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Cinsiyet ve yaşadıkları bölge açısından ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (Tablo 1).

Tablo 1. Hasta ve yakınlarının demografik özellikleri
(Table 1. Demographic characteristics of patients and their relatives)

Hemşirenin Erkek Olması	Ki-kare	Sd	P
Refakatçılarının Cinsiyeti	7.338	1	0.007
Yaş Grupları	5.473	2	0.065
Yaşanılan Bölge	13.300	6	0.039
Yaşamın Büyük Bölümünü Geçirdiği Yer	3.891	2	0.143

(P=0.05)

Kliniklerin dağılımına bakıldığında, dahiliye 1-2 kliniğinden 102 (%38.1), ortopedi kliniğinden 59 (%22), kadın hastalıkları ve doğum kliniğinden 45 (%16.8), genel cerrahi kliniğinden 40 (%14.9) ve nöroşirürji kliniğinden 22 (%8.2) katılımcı soruları yanıtlamayı kabul etmişlerdir. Soruları yanıtlayan katılımcıların %80.2'si (n=215) daha önce hastanede yattıklarını, %64.9'unun (n=174) hemşire tanıdığı/akrabasının olduğunu, %44.4'ünün (n=119) daha önce erkek hemşireden bakım aldıklarını belirtmişlerdir. Yüz yirmi sekiz katılımcı (%47.8) kadın hemşireden bakım almak istediğini belirtirken, 112 (%47.8) katılımcı ise her iki gruptan da bakım alabileceğini belirtmişlerdir.

Tablo 2. Katılımcıların erkek hemşireler hakkındaki görüşleri
(Table 2. Participants' opinions about male nurses)

	Evet		Hayır		Fikrim Yok	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Erkek yakınınızın hemşire olmasını ister misiniz?	173	64.6	67	25.0	28	10.4
Hemşirelik mesleği kadın mesleğidir	124	46.3	131	48.9	13	4.9
Erkekler de hemşirelik yapabilir	221	82.5	34	12.7	13	4.9
Erkek hemşireden bakım almak isterim	28	10.4	128	47.8	112	41.8
Erkek hemşireden bakım almaktan rahatsız olurum	96	35.8	148	55.2	24	9.0
Türkiye'de hastanelerde çalışan erkek hemşireler var	208	77.6	30	11.2	30	11.2
Erkek hemşireler iyi bakım verebilirler	193	72.0	41	15.3	34	12.7
Erkek hemşirelerin olması hemşirelik mesleği hakkındaki olumsuz düşünceleri değiştirir	131	48.9	92	34.3	45	16.8
Erkek hemşirelerin olması hemşirelik mesleğinin toplumdaki yerini değiştirmez	143	53.4	84	31.3	41	15.3
Erkek hemşirelerin olması kadınların ilerlemesini engeller	66	24.6	177	66.0	25	9.3
Erkek hemşirenin bakım vermesinden eşim/kadın yakınlarım rahatsız olur	77	28.7	151	56.3	40	14.9
Erkek hemşireler kadınlara göre daha nazik hoşgörülü davranırlar	97	36.2	93	34.7	78	29.1
Erkek hemşireler mesleki zorlukları azalmasına yardımcı olur	159	59.3	61	22.8	48	17.9
Erkek hemşireler bakım kalitesini yükseltir	121	45.1	77	28.7	70	26.1
Erkek hemşireler klinikte fiziksel güç gerektiren işlerde yardımcı olur	183	68.3	53	19.8	32	11.9
Erkek hemşireler hemşirelik mesleğine şiddet ve tacizi azaltır	140	52.2	60	22.4	68	25.4
Erkek hemşireler hemşirelik mesleğini daha da güçlendirir	148	55.2	68	25.4	52	19.4
Erkek hemşireler kadın hemşireler gibi bakım uygulayamaz	83	31.0	152	56.7	33	12.3
Hemşirelerin uygulamadaki başarısı cinsiyetten daha önemlidir	190	70.9	54	20.1	24	9.0
Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçme nedeni mezuniyet sonrası iş olanaklarıdır	149	55.6	55	20.5	64	23.9
Erkek hemşireler sadece erkek hastalara bakım vermelidir	92	34.3	148	55.2	28	10.4
Erkek hemşireler ayırım yapmaksızın her serviste çalışmalıdır	191	71.3	61	22.8	16	6

(P=0.05)

Tablo 3. Erkek hemşirelerin çalışma alanlarına ilişkin katılımcıların görüşleri

(Table 3. Opinions of the participants on working areas of male nurses)

Çalışma Alanları	Sayı	%
Yönetici pozisyonunda	199	74.3
Eğitim hemşiresi	208	77.6
Psikiyatri hemşiresi	203	75.7
Acil servis	217	81.0
Ameliyathane	216	80.6
Yoğun bakım	206	76.9
Üroloji kliniği	209	78.0

(P=0.05) *Katılımcı birden fazla seçeneği işaretleyebilmektedir

"Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçme nedeni mezuniyet sonrası iş olanaklarıdır" ifadesine katılımcıların %55.6'sı evet yanıtını vermişlerdir. Bu sonuç istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.006$). Hasta ve yakınlarının daha önce hastanede yatma durumu ($p=0.743$), hemşire tanıdığı/akrabasının olması ($p=0.226$) ve daha önce erkek hemşireden bakım alma durumu ($p=0.130$) incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir.

Tablo 4. Hasta ve yakınlarının erkek hemşireliğe ilişkin görüşlerin karşılaştırılması
(Table 4. Comparison of opinions of patients and their relations on male nursing)

Hemşirenin erkek olması	Ki-kare	Sd	P
Erkek yakınının hemşire olmasını isterim	3.442	2	0.179
Bakımı Kadın hemşireden almayı isterim	6.455	2	0.040
Hemşirelik kadın mesleğidir	6.456	2	0.040
Erkek hemşireler iyi bakım verebilirler	6.546	2	0.038
Erkek hemşirelerin meslek hakkında olumsuz düşünceleri değiştirir	0.711	2	0.701
Erkek hemşireler varlığının kadınların ilerlemesini engeller	0.914	2	0.633
Erkek hemşireler mesleğin toplumdaki yerini değiştirmez	0.185	2	0.912
Erkek hemşire mesleki zorlukların azalmasına yardımcı olur	0.659	2	0.719
Erkek hemşireler fiziksel güç gerektiren işlerde yardımcı olur	5.229	3	0.156
Erkek hemşireler hemşirelik mesleğine şiddet ve tacizi azaltır	6.342	2	0.042
Erkek hemşireler hemşirelik mesleğini daha da güçlendirir	1.286	2	0.526
Erkek hemşireler ayırım yapmaksızın her serviste çalışmalıdır	0.035	2	0.983

($P=0.05$)

5. TARTIŞMA (DISCUSSIONS)

Çalışmaya katılan hasta ve refakatçılarının cinsiyeti açısından bakıldığında, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmektedir ($p=0.007$). Bunun nedeninin, kadın refakatçilerin daha fazla bakım yükünü aldıklarından dolayı olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların çoğunluğunun Ege Bölgesi'nden olmasının nedeni ise, çalışmanın Ege Bölgesindeki bir hastanede yapılmasından kaynaklı olduğu söylenebilir ($p=0.039$) (Tablo 1). Cinsiyetler arası eşitlik, hemşirelik mesleğinin her iki cinsiyet tarafından da uygulanabilir olmasına imkan verdiği için bu çalışmada; hem hasta hem de refakatçılarının hemşireliği bir kadın mesleği olarak görmedikleri (%48.9), erkeklerin de hemşirelik yapabilecekleri (%82.5) ve kendi erkek akrabalarının da hemşire olmasını istedikleri (%64.6) görülmektedir (Tablo 1). Bu bulgular literatür ile uyumludur [7, 16 ve 17]. Yaşanan toplumsal değişimler, hemşirelik mesleğine yönelik cinsiyet algısını da değiştirmiştir. Türkiye'de hemşirelik yasasının değişmesi ile beraber kliniklerde çalışan erkek hemşire sayısı artmaktadır. Resmi Gazete'de yayımlanan 25-04-2007 Tarih ve 26510 Sayılı Yasa ile Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, erkeklerin de hemşirelik yapabilmelerine imkan vermiştir [18]. Bu değişiklik sayesinde Hemşirelik Kanunu'nun 1954 tarihli 3. Maddesinin değişmesi ile "Türkiye'de hemşirelik sanatını bu Kanun hükümleri dahilinde hemşire unvanını kazanmış Türk kadınlarından başka hiç bir kimse yapamaz" ifadesi yerine "Türkiye'de hemşirelik mesleğini bu Kanun hükümleri dahilinde hemşire unvanı kazanmış Türk vatandaşı hemşirelerden başka kimse yapamaz" olarak değiştirilmiştir [18 ve 19]. Tezel ve ark.

(2008), yaptığı bir çalışmada, hastaların %76.9'u hemşireliğin kadına özgü bir meslek olduğunu belirtmişlerdir. Cinsiyetçi yaklaşımın ve toplumda hemşirelik mesleğinin sadece kadınlara özgü olduğu anlayışının geleneksel olarak yerleşmesi, erkek hemşirelerin önyargı ve sosyal bariyer ile karşılaşmalarına neden olabilir [2 ve 9]. Bu çalışmada ise, katılımcıların %55.2'i erkek hemşireden bakım almaktan rahatsız olmadıklarını vurgulamışlardır. Erkeklerin de hastalara iyi bakım verebileceklerini belirten katılımcıların oranı %72'dir ve bu sonuç istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0.038$) (Tablo 4). Elde edilen bulgu, bize yaşanan toplumsal değişimlerin hemşirelik mesleğindeki cinsiyet algısını değiştirdiği, dikkatleri cinsiyetten uzaklaştırdığı, bu mesleğin her iki cinsiyet tarafından uygulanabileceği görüşünün hakim olduğunu göstermektedir. Bu sonuç Kaya ve ark. (2011) çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir [3].

Özbaşaran ve Taşpınar'ın (2002) yaptığı bir çalışmada hastalar; erkek hemşirelerin kendilerine bakım vermesinden rahatsızlık duymadıklarını, bakımda cinsiyetin önemli olmadığını, önemli olanın tedavi ve iyi bakım vermek olduğunu belirtmişlerdir. Erkeklerin de hemşire olarak istihdam edilebileceğine ilişkin Hemşirelik Kanunu değişmeden önce elde edilen bu veri toplumumuzun hazır oluşunu göstermektedir [8]. Bu çalışmada katılımcıların %70.9'u hemşirelerin uygulamadaki başarısının cinsiyetten daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. Fakat Taşcı (2007), Tezel ve ark.(2008)'nin yaptığı çalışmalarda, hastaların erkek hemşireden bakım alırken sıkıntı yaşadıkları, utandıkları, iletişim kuramadıkları ve kaliteli bakım alamadıkları kaygısını yaşadıkları saptanmıştır [1 ve 5].

Ahmad ve ark. (2007)'nin yaptıkları çalışmada, kadın hastalarda cinsiyet tercihlerinin erkek hastalardakinden daha güçlü olduğu görülmüştür [20]. Bu çalışmada katılımcıların %47.8'i ($n:128$), daha çok kadın hemşireden bakım almak istediklerini belirtmişlerdir ($p=0.040$) (Tablo 4). Hemşirelik tarihi incelendiğinde Nightingale, kadınların tabiatları gereği bakıma ve hemşirelik mesleğine daha uygun olduklarını yazılarında belirtmiş; böylelikle hemşirelik toplumsal algı içerisinde kadınların hakim olduğu meslek haline gelmiştir [17]. Taşcı (2007)'nin yaptığı çalışmada da kadın doğum servislerinde yatan hastaların kadın hemşireden bakım almak istedikleri; herhangi bir sorunla karşılaşıldığında bunu erkek hemşireye iletmekte sorun yaşadıkları saptanmıştır [5]. Verilerdeki bu çeşitlilik toplumdaki erkek hemşire algısının yeni yerleşmeye başladığını, toplumun erkek imajına alışabilmesi için zamana ihtiyaç olduğu ve kültürel yapının erkek hemşire rolüne uyması gerekliliğini göstermektedir. Toplumsal cinsiyet açısından erkeklere yüklenen rol, güç ve liderlik olmuştur [2]. Örneğin; hastalar erkek hemşireleri doktor sanarak her dediklerini yapmakta iken hemşire olduklarını anladıklarında ise durum tam tersine dönüşebilmektedir [2 ve 17]. Erkekler geleneksel olarak kendilerini daha yüksek statülü işlerde görmeye alışıktır [7, 13 ve 17]. Bu durum erkek hemşirenin iş memnuniyetsizliğini beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmada erkek hemşirelerin mesleğe kazandırdıkları ile ilgili katılımcılara sorulduğunda; istatistiksel olarak anlamlı olmasa bile katılımcıların %48.9'u erkek hemşirelerin meslek hakkında olumsuz düşünceleri değiştirebileceğini, %66'sı meslekteki erkek hemşire varlığının kadınların ilerlemesini engellemeyeceğini ve %53.4'ü mesleğin toplumdaki yerini değiştirmeyeceğini, %59.3'ü mesleki zorlukların azalmasına yardımcı olacağını, %68.3'ü fiziksel güç gerektiren işlerde yardımcı olacağını, %55.2'i ise mesleği güçlendireceği yanıtını vermişlerdir (Tablo 4). Katılımcıların %52.2'si "Erkek hemşirelerin mesleğe yönelik şiddet ve tacizi azaltacağına" ilişkin görüşleri sorulduğunda, evet yanıtını

vermişlerdir ($p=0.042$). Literatürde erkek hemşirelerin alanda çalışması ile fiziksel güç gerektiren işlerin daha kolay yapılabilmesi, hemşirelik mesleğinin statüsünün artırılması, hastalarla olan iletişimin artması, meslek hakkında olumsuz düşüncelerin azalması ve mesleğin güçlenmesi adına olumlu katkıların olacağı görüşlerinin yer aldığı bulgular mevcuttur [7, 15, 17 ve 21]. Bu verilerin aksine hasta bakımının erkeğin maskülen yapısı nedeniyle olumsuz etkileneceğini belirten çalışmalar da bulunmaktadır [1, 2, 5, 7, 8, 11, 12, 16 ve 22].

Erkek hemşirelerin görev alanlarının sorgulandığı çalışmalarda; imge olarak erkek hemşirelerin daha çok yönetim ve eğitim işlerinde, acil servislerde, ameliyathanelerde çalışmasının daha uygun olacağı görüşü hakimdir (Tablo 3). Hemşirelikte erkekler mesleğin içinde açıkça azınlık olduğu durumlarda bile üst yönetime hakim olurlar. Buna, cinsiyetin terfi fırsatı üzerindeki etkisi denebilir [12]. Erkekler, farkında olmadan kendi cinsiyetçi bakış açıları tarafından erkek hemşirelere daha üst statüdeki görevleri atfederler [2, 15 ve 23]. Bu durumun temelinde toplumsal cinsiyet kalıpları ve erkeklerin bakıcı rollerine uygun olmadığı inancı bulunmaktadır [24]. Çalışmada erkek hemşirelerin ayırım yapılmaksızın her serviste çalışabileceği görüşü ağırlıklı (%71.3) (Tablo 2) olsa da, yapılan analizde bu sonuç istatistiksel olarak anlamlı değildir ($P=0.983$) (Tablo 4). Erkekler, kadın meslektaşlarından daha iyi, daha profesyonel bir iş yaptıklarını iddia ederek, bazen normalde kadınlarla özdeşleşmiş becerileri kullanıyor olsa dahi, kendilerini baskın bir cinsiyet olarak görmektedirler [12]. Literatürle uyumlu olarak, erkek hemşirelerin öncelikli çalışma alanları, eğitici ve yönetici pozisyon, psikiyatri servisi, acil servis, ameliyathane, yoğun bakım ve üroloji klinikleri gelmektedir [2, 15 ve 25].

Erkeklerin hemşirelik mesleğini tercih etme nedenleri sorgulandığında, bu çalışmada öncelikle kolay iş bulma (%44.4) ve mesleği sevmesi (%30.2) gelmektedir. Yapılan analizde hemşirelik mesleğini erkeklerin kolay iş bulma nedeni ile tercih ettiklerini düşünen hasta ve yakınlarının oranı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0.006$). TÜİK 2014 verilerine göre Ülkemizde 15-64 yaş grubu erkek işsizlerin oranı %9.2 iken bu oran 2016 yılında %9.8'e yükselmiştir [26]. Artan işsizlik nedeniyle geleneksel olarak kadınlara atfedilen hemşirelik mesleğini erkeklerin de tercih etmesinin nedeninin başında işsizlik olduğu düşünülebilir. Bozkır ve arkadaşları (2008) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin sağlık memurluğu bölümünde okumak isteme nedenlerini incelediklerinde; öncelikle %46.6'sının iş olanakları, %40.0'nin ÖSS puanı yeterliliği ve %34.2'sinin çevresindekilerin mesleği önermesi üzerine istediklerini tespit etmişlerdir [11]. Yılmaz ve ark. (2011)'nin yaptığı çalışmada erkeklerin, hemşirelik mesleğini çoğunlukla iş bulma kolaylığı (%60.2), insanlara yardım etmek (%13.8), tesadüfen (%10.8) ve mesleği sevdiği için (%6.2) seçtikleri belirtilmiştir [6]. Bu sonuçlar bu çalışma bulgularıyla benzerlik taşımaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Hemşirelik mesleğinde erkek hemşire sayısı her geçen gün artmaktadır. Hemşirelik yasasındaki düzenleme ve ekonomik faktörler erkeklerin hemşirelik mesleğine yönelik eğilimini arttırmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, toplumun erkek hemşireyi benimsediği ve kadın mesleği olarak algılanan hemşireliği, her iki cinsin de yapabileceği konusunda farkındalığı bulunmaktadır. Bu farkındalığı artırmak amaçlı kitle iletişim araçları ile toplumun, cinsiyetin hemşirelik bakımının kalitesini etkileyen bir etmen olmadığı konusunda bilgilendirilmesi, lise son sınıfta okuyan erkek

öğrencilere mesleğin tanıtılması ve toplumun erkek hemşire imgesini etkileyebilecek değişkenleri inceleyen geniş kapsamlı araştırmaların planlanması ve uygulanması önerilebilir.

NOT (NOTE)

30.06.2016 tarih ve 2779-GOA protokol numaralı 2016/18-05 karar numarası ile görüşülen, Dokuz Eylül Üniversitesi Etik Kurulu'ndan çalışmanın yapılabilmesine dair onay, Hastane Başhekimliği'nden 18.05.2016 tarihli 91829616-804/8445 sayılı yazılı onay ve hasta ve yakınlarında yazılı ve sözlü onay alınmıştır. Bu çalışma 5-8 Eylül 2017 tarihinde Gürcistan-Tiflis'te düzenlenen "2nd International Science Symposium (ISS2017)" sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

TEŞEKKÜR (ACKNOWLEDGMENT)

Çalışma sonuçlarımızın elde edilmesini için sorularımızı yanıtlayan hasta ve yakınlarına teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Tezel, A., Balcı, Akpınar, R., Yurttaş, A. ve Çelebioğlu, A., (2008). Hastalar Erkek Hemşireleri Kabul Edecekler mi? Türkiye Klinikleri J Med Ethics, Cilt:16, ss:13-18.
2. Kahraman, A.B., Ozansoy Tunçdemir, N. ve Özcan, A., (2015). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Hemşirelik Bölümünde Öğrenim Gören Erkek Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Algıları. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, Cilt:18, Sayı:2, ss:108-144.
3. Kaya, N., Turan, N. ve Öztürk, A., (2011). Türkiye'de Erkek Hemşire İmgesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, Cilt:81, ss:16-30.
4. Anthony, A.S., (2004). Gender Bias and Discrimination in Nursing Education Can We Change It?. Nurse Educator, Volume:29, Number:3, pp:121-125.
5. Taşçı, K.D., (2007). Kadın Doğum Servislerinde Yatan Hastaların Erkek Hemşireler Hakkındaki Düşünceleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:10, Sayı:2, ss:12-19.
6. Yılmaz, M. ve Karadağ, G., (2011). Erkek Öğrenci Hemşireler Hemşirelik Mesleğini Nasıl Algılıyor? Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Cilt:4, Sayı:1, ss:21-28.
7. Arıkan, D., Karaman, Z. ve Yağcı, C., (2000). Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Eğitimde ve Mesleki Alanda Erkek Hemşire Adaylara Bakış Açısı. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, ss:36-43.
8. Özbaşaran, F, Taşpınar, A. ve Çakmakçı, A, (2002). Hastalar Kendilerine Bakım Verenlerin Cinsiyeti Konusunda Ne Düşünüyorlar?. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Cilt:5, Sayı:2, ss:1-8.
9. Turan, N., Öztürk, A., Kaya, H. ve Atabek Aştı, T., (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Hemşirelik. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, Cilt:4, Sayı:1, ss:167-173.
10. O'Brien, F., Mooney, M. ve Glacken, M., (2008). Impressions Of Nursing Before Exposure To The Field. Journal Of Clinical Nursing, Volume:17, pp:1843-1850. doi:10.1111/j.1365-2702.2007.02214.x.
11. Bozkır, G., Taşçı, N., Arsak, A., Balgı, Ö., Kaya, E., Güngör, N. ve ark., (2008). Genel Lise Son Sınıf ve Sağlık Yüksekokulu'ndaki Erkek Öğrencilerin Hemşireliğe Bakışı. Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, ss:1-17.

12. Cross, S., (2002). Girls' Jobs for the Boys: Men in Non-traditional Occupations. *Gender, Work and Organization*, Vol:9(2), pp:204-226.
13. Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K. and Taşkın, L., (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açılıarı. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, ss:26-38.
14. Fadiloğlu, Ç., Işık, A., Özbayır, T., Özsoy, S.A., Saruhan, A. ve A., Sarıkaya, (1992). Hastaların Hemşireleri Değerlendirmesi. II. Ulusal Hemşirelik Kong. Kitabı. Ege Üniv. Basımevi, İzmir.
15. Kocaer, Ü., Öztıp, T., Usta, N., Gökçek, D., Bahçecik, N., Öztürk, H. ve Paslı, E., (2004). Hemşirelik Mesleğinde Erkek Üyelerin Yeri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, Cilt:7, Sayı:2, ss:23-29.
16. MacDougall, G., (1997). Caring—a Masculine Perspective. *Journal of Advanced Nursing*, Vol:25, ss:809-813.
17. Rezaei, M., Salsali, M. ve Mohammadi, E., (2012). Nursing Image: An Evolutionary Concept Analysis. *Contemporary Nurse*, Vol:43, No:1, pp:81-89.
18. Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. *Resmî Gazete*.
19. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070502-3.htm>
Erişim:09.11.2017.
20. 1954 tarihli Hemşirelik Kanunu.
http://www.istanbulsaglik.gov.tr/w/mev/mev_kan/hemsirelik_kanunu.pdf
Erişim:09.11.2017
21. Ahmad, M.M. and Alasad, J.A., (2007). Patients' Preferences for Nurses' Gender in Jordan. *International Journal of Nursing Practice*, Vol:13, pp:237-242.
doi:10.1111/j.1440-172X.2007.00633.x
22. Ünsal, A., Akalın, İ. ve Yılmaz, V., (2010). Farklı Meslek Çalışanlarının Erkek Hemşirelere İlişkin Görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:7 Sayı:1, ss:420-431. ISSN:1303-5134.
23. Ünver, S., Diri, E. ve Ercan, İ., (2010). Hemşirelik Mesleğinin Erkek Üyelerine Toplumun Bakış Açısı. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, Cilt:18, Sayı:2, ss:96-102.
24. Hsu, H.Y., Chen, S.H., Yu, H.Y., and Lou, J.H., (2010). Job Stress, Achievement Motivation And Occupational Burnout Among Male Nurses. *Journal Of Advanced Nursing*, Volume:66, Number:7, pp:1592-1601. doi:10.1111/j.1365-2648.2010.05323.x
25. Evans, J.A., (2002). Cautious Caregivers: Gender Stereotypes and the Sexualization of Men Nurses' Touch. *Journal of Advanced Nursing*, Volume:40, Number:4, pp:441-448.
26. Yang, C.I., Gau, M.L., Shiau, S.J., Hu, W.H., and Shih, F.J., (2004). Professional Career Development for Male Nurses. *Journal Of Advanced Nursing*, Volume:48, Number:6, pp:642-650.
27. TÜİK- Türkiye İstatistik Kurumu 15-64 Yaş Erkek Grubu İşsizlik Oranları <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=72&locale=tr>
Erişim:13.11.2017.